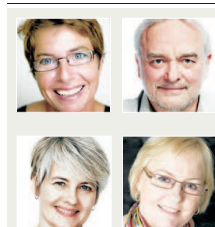

For tusindvis af kvinder betaler uddannelse sig kun i viden, men ikke i penge. Det gælder både, når man sammenligner med mandedominerede fag af samme uddannelseslængde, og når man sammenligner med grupper med kortere eller længere uddannelse.

KRONIK DEN 28. MAJ 2010

Den lille forskel er kæmpestor!

GRETHE CHRISTENSEN, formand for Sundhedskartellet (øverst tv) **HENNING PEDERSEN**, formand for BUPL, **BETTI-NA POST**, formand for socialrådgiverne **KIRSTEN NISSEN** formand for socialpædagogerne (nederst th)

Efter næsten 100 års diskussion blev ligeløn i 1973 indført i overenskomsten mellem DA og LO. Daværende formand for DA, Leif Hartwell, sagde i den forbindelse, at: »Vi vil være med til at gennemføre ligeløn for lige arbejde, men ikke ligeløn for mænd og kvinder...«

I dag kommer Lønkommissionen med sin rapport, og den viser desværre, at Leif Hartwells ord endnu gælder. Uanset uddannelsesniveau, er det stadig sådan, at hvis du uddanner dig til et mandefag, får du en højere løn, end hvis du uddanner dig til et kvindefag. Lønnen for et fag er mindre, jo flere kvinder, der er ansat. Og omvendt: Jo flere mænd, der er i et fag, jo højere løn gives der. Mænd tjener over 20 pct. mere end kvinder, selv om begge arbejder i det offentlige. Sådan er det i Danmark anno 2010.

Løngabet mellem mænd og kvinder, som har uddannet sig lige længe, er størst for de mellemlange videregående uddannelser - professionsuddannelserne. Kvindedominerede fag som pædagog, socialpædagog, sygeplejerske eller socialrådgiver får lønmæssigt mindst ud af deres uddannelse. For tusindvis af kvinder betaler uddannelse sig kun i viden, men ikke i penge. Det gælder både, når man sammenligner med mandedominerede fag af samme uddannelseslængde, og når man sammenligner med grupper med kortere eller

længere uddannelse. Det gælder også, når man ser på den månedlige lønseddel, og når man ser på lønnen over et livsforløb.

Lønkommissionens rapport dokumenterer det, vi vidste i forvejen: Det danske arbejdsmarked er stærkt kønsopdelt - kvinder og mænd arbejder i hver sin sektor, i hver sine brancher, med hver sit fag, og det er mændene, der scorer den lønmæssige gevinst af kønsopdelingen!

Lønkommissionen kan derimod ikke forklare, hvorfor mandedominerede fag værdisættes højere end kvindedominerede fag.

Et ofte fremsat argument har været, at kvinderne selv må gøre noget ved sagen. For år tilbage fik kvinderne at vide, at hvis de bare uddannede sig noget mere, så ville lønforskellen mellem kønnene forsvinde. Kvinder uddanner sig nu som aldrig før, der er bare ikke sket en dyt med lønnen. Uddannelsesgabet er lukket, men løngabet består.

Med Lønkommissionens rapport har vi for første gang en officiel sammenligning af mande- og kvindedominerede fagområder. Dykker vi lidt ned i forklaringerne på, hvorfor vi i Danmark ikke har lige løn for kvinder og mænd, springer flere forhold i øjnene.

For det første favoriserer løndannelsen kriterier, som opfyldes af mænd. Der er således en systematisk ulige løn mellem grupper som fysioterapeuter, pædagoger, socialpædagoger og socialrådgivere på den ene side, og diplomingeniører, bygningskonstruktører osv. på den anden. De har sammenlignelige uddannelser, men får langt fra det samme i løn. F.eks. er der en lønforskel på 70 kr. i timen imellem den mandlige diplomingeniør, som behandler kommunale sager om teknik og byggeri, og den kvindelige socialrådgiver, som behandler kommunale sager om mennesker.

Det svarer til en forskel på knap 135.000 kr. om året. Eller 11.225 kr. om måneden, hvilket gør en kæmpe forskel, når man f.eks. skal ud og købe en bolig.

For det andet er det danske arbejdsmarked stærkt kønsopdelt. Man kan groft sagt sige, at kvinder

er ansat i den lavtlønnede offentlige sektor, mens mændene er ansat i den højere lønnede private sektor. Det moderne ligelønsproblem er ikke primært et spørgsmål om individuelle forskelle mellem mænd og kvinder, men skyldes prisfastsættelsen af det arbejde, der udføres i de kvindedominerede fag. Det er således et strukturelt problem, som den enkelte kvinde eller mand ikke selv kan løse.

Konklusionerne i Lønkommissionens rapport viser entydigt, at vi som samfund systematisk favoriserer arbejde og uddannelse med søm, skruer og byggeplaner frem for sundhed, omsorg og socialfaglige indsatser. Begge arbejdsområder anses vel for vigtige, men den økonomiske kvittering for interessen er altså størst for mænd, nøjagtigt som den var i slutningen af 1800-tallet.

Man kan passende sætte spørgsmålstegn ved, om løndannelsen er et udtryk for, at byggeri, materiel og teknik værdisættes højere end mennesker, eller om det er et udtryk for, at mænd værdisættes højere end kvinder? Uanset hvad, er det på tide at få sat en stopper for den diskrimination, der sker af de værdier, som kvinder skaber på arbejdsmarkedet.

Hvorfor så ikke bruge ligelønsloven? Fordi den desværre er helt uanvendelig til at løse problemet med uligeløn som følge af det kønsopdelte arbejdsmarked. På den ene side siger loven, at arbejde med samme værdi skal give samme løn. På den anden side er der i loven ingen rettesnor for, hvornår noget har samme værdi. Er håndværkerarbejde eksempelvis af større, mindre eller samme værdi som pædagogarbejde? Loven har alene fokus på individer ansat hos den samme arbejdsgiver, og kan ikke bruges til at sammenligne løn på tværs af faggrupper, hvilket er nødvendigt.

Desværre er vi ikke blevet meget klogere på, hvad der ligger i udtrykket, at "arbejdet er af samme værdi". Medlemmerne af Lønkommissionen har ikke kunnet blive enige om at udvikle en metode, som gør det muligt at foretage sammenligninger af grupper, der udfører forskelligt arbejde for sam-

me arbejdsgiver, og som er hhv. kvinde- og mandedominerede.

De kunne heller ikke blive enige om at benytte metoder, der allerede anvendes i dag i andre lande. Her kunne Lønkommissionen ellers med fordel have skævet til vores svenske naboer, som faktisk har udviklet et jobvurderingssystem, hvor de krav, arbejdet stiller, kan vurderes på en systematisk og kønsneutral måde. Ærgerligt, ærgerligt.

Det kønsopdelte arbejdsmarked kan ikke retfærdiggøre, at kvinders arbejde værdisættes lavere end mænds eller at uddannelse indenfor social- og sundhedsområdet er mindre værd end uddannelse indenfor teknik. Den offentlige sektor har en central rolle i udviklingen af samfundet, herunder at skabe gode og effektive rammer for udviklingen i den private sektor. At tage ansvar for en løsning af ligelønsproblemet er således med til at sikre, at de velfærdsydelse, som den offentlige sektor leverer til danskerne, er af høj kvalitet.

Problemet med ulige løn kan ikke løses med et trylleslag. Der skal arbejdes både på den korte og den lange bane, og både arbejdsgivere og lønmodtagere skal tage ansvar. Det er en fælles opgave at sikre, at køn ikke er en faktor i forhold til løn, og at det kan betale sig at tage en uddannelse.

Politikerne har også et ansvar for at løse det konstaterede ligelønsproblem og sikre en velfungerende offentlig sektor. Det kan gøres ved at sikre de offentlige arbejdsgivere et ordentligt økonomisk råderum til at udjævne lønforskellene. F.eks. via økonomiaftalerne, der forhandles på plads i juni. Ligelønsproblemet har et omfang, der ikke kan løses ved en omfordeling mellem offentlige grupper, og næppe heller på én gang. Ekstra midler over en årrække er nødvendige for en genopretning af ubalancerne.

Det er imidlertid ikke nok at fokusere på overenskomsterne. Vi skal også have udviklet metoder til systematisk og kønsneutral bedømmelse af arbejde af samme værdi. Metoderne skal bruges til at danne grundlag for den lønfastsættelse, der sker i overenskomstforhandlingerne, men som også anvendes i den lokale løndannelse ude på arbejdspladserne.

Hvis dette skal lade sig gøre, skal der via lovgivningen være en pligt til at arbejde med sammenligninger af løn på tværs af grupper.

Lønkommissionens rapport skal bruges til andet end at samle støv på boghylderne. Den kan passende bruges som afsæt for økonomiske og lovgivningsmæssige tiltag, der kan lukke munden på løngabet. Vi foreslår et langsigtet mål om, at Danmark 2020 er et land, hvor det at uddanne sig til at arbejde med mennesker har lige så stor værdi som det at uddanne sig til at arbejde med teknik.

Lad 2020 blive året, hvor Leif Hartwells ord er gjort til skamme. Alt andet vil være besludt fløvt.

Der er krisemøde i Danmarks Radio. Den øverste redaktionelle ledelse er samlet, og som sædvanligt sidder en sammenbidt bestyrelsesformand Michael Christiansen for bordenden.

Direktør Ulrik Haagerup har indledningsvis gjort opmærksom på, at det egentlig ikke er passende, at bestyrelsesformanden blander sig i redaktionelle anliggender, hvorefter generaldirektør Kenneth Plummer har sendt ham ud for at finde et billede af tidligere generaldirektør Laurits Bindsløv.

»Du skal vide, at det er en meget vigtig ophave, som vi sætter stor pris på, at du løser«, sagde Kenneth Plummer, da unge Haagerup beskæmmede var på vej ud ad døren.

Michael Christiansen grundede et kort øjeblik over, hvem han egentlig er, denne irriterende unge mand, som hele tiden skal gøre sig bemærket, men han glemte ham hurtigt, for der er alvorlige sager på dagsordenen.

»Det er denne Reimer Bo Christiansen«, indleder Michael Christiansen. »Han meddeler via medierne, at han vil sagsøge DR for kontraktbrud. Hvad er det egentlig, I har gang i?«

Kenneth Plummer: »Det er jo den sag med, at han lavede et interview med ham storforsbrøderen, og bagefter for et større beløb solgte interviewet til sig selv som studieværst og som studieværst fulgte op på interviewet, hvis kvaliteter har kraftigt fremhævede. Det kan vi selvfølgelig ikke have. Det belaster vores troværdighed, så nu har Ulrik sat ham fra bestillingen.«

Christiansen: »Ulrik hvem??«

Plummer: »Ja, ham, som brokkede sig over din tilstedeværelse, og som vi sendte uden for døren for at lede efter et billede.«

Christiansen: »Hvad har han med den sag at gøre?«

Plummer: »Jo, han er jo altså nyhedsdirektør her i DR...«

Christiansen: »Jeg troede, at han var en fra ungdomsredaktionen, der havde sneget sig ind. Nå, men hvad er der så i vejen med ham Christiansen, han får vel stadig sin løn i kontraktperioden.«

Plummer: »Ja, men han siger, at pengene ikke betyder noget. Det er hans ego, der ikke kan klare, at han ikke kan optræde på skærmen hver søndag aften. Han kræver fem millioner i erstatning.«

Christiansen: »Jamen så giv ham for guds skyld de fem millioner. Vi har jo penge nok.«

Plummer: »Der er mere endnu. Han kræver yderligere fem millioner i erstatning, fordi han siger, at det er DR, der er skyld i, at hans ego er vokset så meget, at hans trang til at være på skærmen er blevet sygelig.«

Christiansen: »Giv ham dog penge. Herregud, det er jo kun penge, og dem har vi et afslappet forhold til her i DR.« Nemo

